

Europos Pulsas

Jungiant bendruomenes, stiprinant Europą

Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga

Nr. 28

2025 m. gegužė

NUO PRAMONĖS DYKVIETĖS IKI MIESTO ŠIRDIES: KAIP VILNIUS ATGAIVINO PAUPĮ

Vilniaus Užupio pašonėje stūksojo teritorija, kuri dešimtmečiais priminė pramonės klestėjimą ir vėlesnį nuosmukį. Tai buvusi AB „Skaiteks“ gamyklos žemė – kadaise triukšminga, vėliau pamiršta ir apleista. Šiandien toje vietoje iškilęs modernus Paupio kvartalas. Skirtingų epochų istorijos susiliejo, o senoji pramoninė dvasia užleido vietą gyvybingam miesto pulsui.

„Skaiteks“: pamiršta pramonės galia

1960-aisiais Vilniuje duris atvėrė Elektros matavimo prietaisų gamykla. Sovietmečiu ji buvo viena svarbiausių elektros skaitiklių gamintojų visoje Sovietų sąjungoje. Gamyklos koridoriais vaikščiojo šimtai darbininkų, o produkcija iškeliavo į tolimiausius SSRS kampelius. 1975 metais gamykla tapo specializuota AB „Skaiteks“ įmone. Tai buvo miesto pasididžiavimas, simbolis, kad Vilnius gali kurti, gaminti ir eksportuoti.

Po Nepriklausomybės atkūrimo gamyklos žvaigždė pradėjo gesti. Nauji rinkos reikalavimai, pasenusi technologija ir finansiniai sunkumai paskatino „Skaiteks“ žlugimą. Iki 2000-ųjų gamyba buvo sustabdyta. Griūvantys cechai, užterštas gruntas, ištuštėjusios gatvės – visa tai pavertė teritoriją vaiduokliu Vilniaus žemėlapyje.

Miestas priėmė drąsų sprendimą

2012 metais Vilnius pasakė: gana. Buvusios gamyklos vietoje turi gimti kažkas visiškai naujo – gyvenamas, estetiškas, bendruomenei draugiškas kvartalas. Taip gimė Paupio vizija. Reikėjo ne tik kurti naują architektūrą. Pirmiausia – išvalyti užterštą gruntą, nugriauti pavojeingus griuvėsius, išsaugoti santykį su Vilnios upe. Sudėtingos diskusijos su UNESCO ekspertais, projektavimo darbai, infrastruktūros rekonstrukcija – tai buvo ilgas ir sudėtingas kelias, bet jis baigėsi sėkme.

Nuo skaitiklių iki skverų

Paupys šiandien nepalieka abejingų. Ten, kur kažkada stovėjo surinkimo cechai, dabar driekiasi pėsčiųjų takai, aikštės, žaliosios zonos. Vaikai šalia tvaisai važinėja paspirtukais, o vakarais kavinėse skamba muzika, kuri kadaise buvo nustelbiama gamyklinių staklių dundesio. Tai – ne tik naujas gyvenamasis kvartalas. Tai – miesto gebėjimo keistis simbolis. Gebėjimo išvalyti tai, kas nebeveikia, ir kurti tai, kas gyva. Paupys – tai pavyzdys, kaip ES fondų ir privačių investicijų dėka galima atgaivinti ne tik teritoriją, bet ir miesto dvasią.

Transformacijos laikas

Visa istorija buvo ilga ir sudėtinga. 1960-aisiais prasidėjęs „Skaiteks“ augimas, 1990-ųjų dešimtmetyje pasibaigęs nuosmukiu, 2012 metų sprendimai pertvarkyti teritoriją ir 2018–2022 metų Paupio atgimimas įrodo, kad miestai turi gebėjimą atsinaujinti. Šiandieninis Paupys

Kaunas: tvarumas ir bendruomenės stiprinimas

Kaunas įgyvendina įvairius urbanistinius projektus, orientuotus į viešųjų erdvių gerinimą ir tvarumo principų diegimą. Modernizuojami parkai, kuriamos naujos pėsčiųjų zonos, skatinamas alternatyvus judėjimo

naujinimą. 2025 m. miesto biudžetas, siekiantis 1,7 mlrd. eurų, yra didžiausias šalies istorijoje. Iš jų daugiau nei ketvirtadalis skiriama transporto, švietimo ir viešųjų erdvių infrastruktūrai. Vienas svarbiausių projektų – Mūkusalos krantinės sutvarkymas, kuriuo siekiama prikelti istorinę pakrantę ir integruoti ją į

tūros projektai – atnaujinama Lastekodu gatvė, rekonstruojami Kadaka viadukas ir Peterburį tee. Taip pat daug dėmesio skiriama dviračių ir pėsčiųjų takų plėtrai.

Talinas supranta, kad modernus miestas – tai ne tik nauji pastatai, bet ir žmonių gyvenimo kokybė. Todėl miestiečių patogumui ir tvarumui skiriama tiek pat dėmesio, kiek ir vizualiam atsinaujinimui.

Lenkija: miestų veidas keičiasi per kultūrą ir architektūrą

Lenkijos didieji miestai drąsiai investuoja į urbanistinį atsinaujinimą, kuris remiasi ne tik ekonominiu augimu, bet ir kultūros, istorijos bei architektūros dermėmis. Vienas iš ryškiausių pavyzdžių – Katovicų Kultūros zona, suformuota ant buvusios anglies kasyklos teritorijos. Šiandien čia stovi Nacionalinio radijo simfoninio orkestro rūmai, Silezijos muziejus, tarptautinis konferencijų centras ir garsioji „Spodek“ arena.

Tokie projektai atskleidžia, kaip istorinė pramoninė struktūra gali būti integruota į šiuolaikinį kultūrinį peizažą, sukuriant vietą, kur susitinka praeitis ir dabartis.

Varšuva taip pat demonstruoja inovatyvų požiūrį – dangoraižio „The Bridge“ statybos sujungia senąją „Bellona“ leidyklos pastatą su moderniu bokštu, tapdami simboliu ryšiu tarp istorijos ir dabarties.

Lenkija rodo, kad urbanistinė pažanga gali būti paremta ne tik infrastruktūra, bet ir vertybių peržiūra: kaip išsaugoti paveldą, bet kartu kurti gyvybingą, šiuolaikišką aplinką žmonėms.

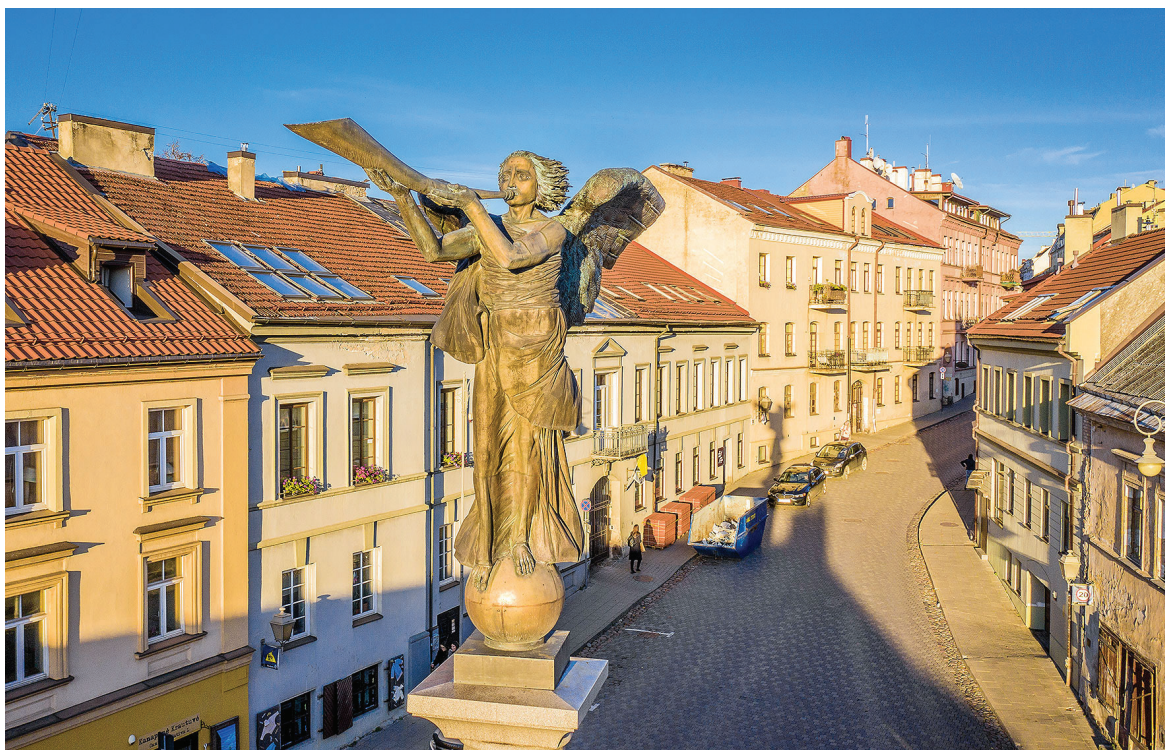
Europa kuria miestus žmonėms, o ne automobiliams

Visos šios iniciatyvos – Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje, Lenkijoje – atspindi bendrą Europos kryptį. Europos Komisija jau keletą metų akcentuoja miestų svarbą tvarios plėtros strategijose. Tokios iniciatyvos kaip „Žalioji kursas“, „Naujoji Europos Bauhauzo iniciatyva“ ar „Cities Mission“ skatina miestus tapti ne tik ekologiškais, bet ir bendruomeniškais, įtraukiais, žmogui draugiškais.

ES finansavimo prioritetai vis labiau krypta ne į stambius infrastruktūros objektus, o į projektus, kurie gerina kasdienę žmonių gyvenimo kokybę – žaliosios erdvės, darnaus judumo sprendimai, energetiškai efektyvi renovacija, paveldosaugos ir modernios architektūros dermė.

Europa siekia miestų, kuriuose gyventojams viskas būtų pasiekama pėsčiomis, kur miesto planavimas neatsiejamas nuo sveikatos, klimato kaitos ir kultūrinio identiteto. Šiandien miestai tampa ne tik ekonomikos varikliu, bet ir vieta, kur gimsta nauji gyvenimo būdo modeliai – atviresni, švaresni ir tvaresni.

„Europos Pulsas“ informacija

Autorius Augustas Didžgalvis - Mano darbas, CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=135303372>

Panevėžys žengia svarbų žingsnį atsinaujinimo link

Miestas planuoja atgaivinti apleistą Molainių filtracijos laukų teritoriją, paversdamas ją žaliąja poilsio ir pažinimo erdve. Ši 13 hektarų ploto teritorija, esanti tarp Molainių ir Kniaudiškių gyvenamųjų rajonų, sovietmečiu buvo naudojama kaip nuotekų filtracijos laukai ir yra užteršta sunkiaisiais metalais. 2025 m. pradžioje Panevėžio miesto savivaldybė paskelbė tarptautinį architektūrinių idėjų konkursą, siekdama rasti geriausią sprendimą šios teritorijos konversijai.

Projekto tikslas – sukurti daugiatiksliam naudojimui pritaikytą erdvę, kurioje susipintų gamtos pažinimas, ekologija ir bendruomenės poreikiai. Planuojama, kad naujasis parkas taps ne tik poilsio zona, bet ir edukacine erdve, skatinančia aplinkosaugos sąmoningumą. Projekto įgyvendinimui numatoma skirti apie 2 mln. eurų, daugiausia iš Europos Sąjungos fondų.

Ši iniciatyva yra dar vienas Panevėžio miesto žingsnis, siekiant kurti patrauklias, žalias ir tvarias miesto erdves, atspindinčias šiuolaikines urbanistines tendencijas ir gyventojų lūkesčius.

Lietuvos miestai aktyviai siekia atsinaujinti, investuodami į viešųjų erdvių modernizavimą, tvarumą ir bendruomeniškumo skatinimą. Štai keletas pavyzdžių:

būdas, pavyzdžiui, dviračiais. Taip pat renovuojami seni pastatai, siekiant išsaugoti kultūrinį paveldą ir pritaikyti jį šiuolaikiniams poreikiams

Klaipėda: kultūros paveldo atgaivinimas

Klaipėdos miestas įgyvendina projektą „Bastionų kompleksas (Jono kalnelio) ir jo prieigų sutvarkymas“, siekiant sukurti išskirtinį kultūros ir turizmo objektą. Šis projektas finansuojamas Europos Sąjungos lėšomis ir prisideda prie miesto kultūrinio identiteto stiprinimo.

Vilnius: inovatyvūs sprendimai

Vilnius taip pat aktyviai investuoja į urbanistinius projektus, siekdamas sukurti patogias ir tvarias viešąsias erdves. Mieste įgyvendinami įvairūs projektai, skirti viešųjų erdvių modernizavimui, infrastruktūros gerinimui ir bendruomenės poreikių tenkinimui.

Šie pavyzdžiai rodo, kad Lietuvos miestai siekia atsinaujinti, kurdami patrauklias, tvarias ir bendruomeniškas viešąsias erdves, kurios atitinka šiuolaikinius gyventojų poreikius.

Latvija: Ryga transformuojasi – investicijos į miestą ir jo žmones

Latvijos sostinė Ryga pastaraisiais metais demonstruoja ryžtingą požiūrį į miesto atsi-

miesto viešųjų erdvių tinklą.

Taip pat planuojama atnaujinti Zemitāna viaduką ir pastatyti naują viaduką Kundziņsaloje – tai svarbūs infrastruktūriniai sprendimai augančiam logistikos ir transporto srautui valdyti.

Ryga taip pat investuoja į kultūrinę plėtrą – modernizuojama Centrinė turgavietė, o Ķīpsalos saloje planuojamas naujas pakrantės kultūros ir rekreacijos centras.

Latvija siekia ne tik atnaujinti miestus, bet ir stiprinti jų gyventojų santykį su aplinka. Atsinaujinantys parkai, patogesnis susisiekimas ir bendruomenės pritaikytos erdvės tampa svarbia visos šalies urbanistinės politikos dalimi.

Estija: Talino vizija – miestas per 15 minučių

Estijos sostinė Talinas išskiria drąsiai urbanistine vizija – įgyvendinti „15 minučių miesto“ koncepciją, kurioje visos kasdienės paslaugos būtų pasiekiamos per ketvirtį valandos pėsčiomis ar dviračiu. Miesto planuotojai tikisi, kad tai leis ne tik sumažinti transporto srautus, bet ir stiprinti bendruomenes, kurios gyvena arčiau paslaugų, kultūros ir gamtos.

Tarp prioritetinių projektų – naujų darželių ir mokyklų statybos, patogesni sprendimai senjorams bei socialinėms paslaugoms. Svarbūs ir infrastruk-

Aukštosios Fredos dvaras – Kauno istorijos atspindys žaliame fone

Nuošaliau nuo miesto šurmulio, tarp Ž. E. Žilibero gatvės medžių alėjų, vis dar stovi vienas išpūdingiausių Kauno dvarų – Aukštosios Fredos dvaras. Ši istorinė sodyba, įsikūrusi kairiajame Nemuno krante, daugiau kaip penkis šimtus metų tyliai stebi Kauno miesto kaitą – iš mažo prekybinio taško virstant modernia Europos kultūros erdve.

Autorius user:CD - Mano darbas, CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=117501691>

Dvaro istorijos ištakos siekia dar 1500-uosius metus, kai Lietuvos didysis kunigaikštis Aleksandras Jogailaitis padovanojo

šią teritoriją išdininkui Henrikui Šliagirui. Tais laikais tai buvo tik maža sodyba, tačiau šis žemės sklypas turėjo potencialą – aukš-

ta vieta su nuostabiu vaizdu į Nemuną žadėjo ne tik strateginę vertę, bet ir grožį.

XVIII a. pabaigoje dvarą įsigijo žemaičių bajoras Juozapas Godlevskis – žmogus su aiškia vizijs. Būtent jis pavertė Fredą tikru architektūrinio perliuku. XIX a. pradžioje iškilo klasicistiniai rūmai su keturiomis toscaninėmis kolonomis ir grakščiu frontonu – šie rūmai stovėjo aukščiausioje sklypo vietoje, tarsi stebėdami žemiau plytinį išpuoselėtą parką.

Parkas – tai atskira istorija. J. Godlevskis suformavo dvaro tvenkinį taip, kad jų kontūrai atspindėtų jo inicialus – „J“ ir „G“. Tokia detalė byloja apie ne tik išskirtinį skonį, bet ir savotišką asmeninį simboliką – tai buvo ne tik žemės valda, bet ir jo paties įamžinimas kraštovaizdyje. Greta rūmų stovėjo oranžerijos, arklidės, kumetynai, paviljonai – visa tai kūrė uždara, bet kvėpuojančią dvaro visumą.

Muzika dvaro balkone

Dvaro rūmų antrajame aukšte buvo įrengtas balkonėlis, iš ku-

rio atsiverdavo vaizdas į parką. Pasakojama, kad šiame balkone grodavo bajoro išlaikomas orkestras, o šeimininkas ir svečiai galėdavo mėgautis muzika ir gamtos grožiu.

Planai įkurti prezidento rezidenciją

1919 m. buvo svarstoma Aukštosios Fredos dvare įkurti Lietuvos Respublikos prezidento rezidenciją. Buvo patvirtinta 20 000 auksinų suma dvaro pritaikymui, tačiau dėl didelių išlaidų planų buvo atsisakyti.

Dvaro architektūrinės detalės

Aukštosios Fredos dvaro rūmai išsiskiria klasicistiniu stiliumi su keturių toscaninių kolonų portiku ir trikampiu frontonu. Įdomu tai, kad fligeliai su arkomis, esantys abiejose rūmų pusėse, yra retas architektūrinis sprendimas Lietuvos dvarų kontekste.

XIX a. pabaigoje, kai Kaunas virto tvirtove, dvaras pateko į karinę zoną. Rūmuose įsikūrė Kauno tvirtovės komendantas

Oskaras Klemas. Karo laikotarpiu dvaras neišvengė nuostolių – dalis pastatų buvo sunaikinti. Vis dėlto tarpukariu jis vėl atgavo dalį savo ankstesnio žavesio, kai čia buvo įkurtos švietimo įstaigos.

Nuo 1920 m. dvaro teritorijoje veikė Žemesnioji sodininkystės-daržininkystės mokykla, o 1923 m. čia įsikūrė Vytauto Didžiojo universiteto Botanikos sodas – kuris iki šiol tvarko ir prižiūri dvaro aplinką. Tai padėjo Fredos dvarui išlikti – kaip ne tik architektūros paminklui, bet ir gyvai edukacinei erdvei, kur istorija, mokslas ir gamta persipina viename žaliame peizaže.

Šiandien lankytojai dvaro teritorijoje gali ne tik pasivaikščioti tarp senų medžių ir gėlynų, bet ir prisiliesti prie Lietuvos bajorijos pasaulio. Rūmai išsaugoti, nors kai kurios jų dalys laukia kruopštesnės restauracijos. Tai – vieta, kur sustojęs laikas švelniai glosto plytų sienas ir primena, kad kultūros paveldas – tai ne tik pastatai, bet ir žmonių istorijos, išlikusios žemės atmintyje.

Siručio rūmai

Tai – vienas iš išpūdingiausių Kauno senamiesčio architektūrinių paminklų, menantis turtingą miesto istoriją. Šis vėlyvojo baroko stiliaus pastatas, esantis Rotušės aikštės pietvakarių kampe, išsiskiria ne tik savo architektūra, bet ir įdomia praeitimi.

Istorija

Rūmai buvo pastatyti 1742 m. Kauno teismo seniūno Simono Siručio iniciatyva. Jis sujungė tris gotikinius mūrinius namus, apgadintus po didžiojo Kauno gaisro, ir sukūrė puošnius dviejų aukštų rūmus su mansardiniu stogu. Rūmų interjeras buvo itin prabangus: sienos apmuštos šilku, gausu veidrodžių, meno dirbinių, puošnūs baldai atitiko vėlyvojo baroko dvasią. Po S. Siručio mirties, 1771 m. rūmai perėjo grafiui Juozapui Chrapovickiui, kuris atliko tam tikrus fasado pakeitimus, įskaitant keturių kolonų portiko su balkonu įrengimą.

Architektūra

Siručio rūmai yra retas Lietuvos baroko epochos turtingo miestiečio gyvenamojo namo pavyzdys. Pastato fasadas išlenktas pagal gatvės posūkį, o iš vakarų pusės yra erdvas sodas. Rūmų interjere išlikusios gotikinės ir rokoko stiliaus nišos, barokinės sieninės spintos ir puošnios istorizmo stiliaus krosnys.

Maironio laikotarpis

1909 m. rūmus įsigijo poetas Jonas Mačiulis-Maironis. Jis atliko pastato restauraciją, šiek tiek pakeitė frontono dekorą ir įrašė „1910. J. Maironis“. Poeto

gyvenimo metu rūmuose veikė įvairios lietuvių kultūrinės organizacijos, įskaitant pirmąją lietuvišką biblioteką Kaune, katalikų moterų draugiją, amatų mokyklą ir leidyklą „Sakalas“.

Maironio lietuvių literatūros muziejus

1936 m., minint ketvirtąsias Maironio mirties metines, rūmuose buvo įkurtas Maironio lietuvių literatūros muziejus. Šiandien muziejus saugo ne tik poeto atminimą, bet ir pristato Lietuvos literatūros istoriją, rengia parodas, edukacines programas ir kitus kultūrinius renginius.

Siručio rūmai – tai ne tik architektūrinis paminklas, bet ir gyvas Lietuvos kultūros istorijos liudinininkas, kviečiantis pažinti praeitį ir įkvėpti ateities kartas.

Autorius Stanislovas01 - Mano darbas, CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=69943177>

„Estijos geležinkeliai“ lanko „Rail Baltica“ Lietuvoje: ties visą liniją ir atvers peroną Ūlemiste terminale

„Rail Baltica“ projektas Estijoje įgavo pagreitį – pasirašytos sutartys dėl 103 km sankasos ir inžinerinių statinių statybos, kurių dalis jau statoma. Šiemet „Rail Baltic Estonia“ planuoja pasirašyti sutartį dėl magistralinės linijos, apimančios visą Estiją, vykdomi projektavimo darbai. Birželį planuojama atidaryti Ūlemiste keleivinių traukinių terminalą.

„Estijos geležinkelių“ delegacija lankėsi „Rail Baltica“ statybos vietose Lietuvoje – domėjosi gerąja praktika, daugiausia dėmesio skyrė Neries tilto statyboms. Estijoje projektą įgyvendina įmonė „Rail Baltic Estonia OÜ“. „Estijos geležinkeliai“ eksploatuoja esamą nacionalinį ge-

ležinkelių tinklą ir valdo geležinkelių infrastruktūrą.

„Džiaugiamės sėkmingu kolegų progresu. Pasiiekti aukščiausias projekto naudas įmanoma tik tuo atveju, jei visos Baltijos šalys bus sujungtos greitojo geležinkelio linija su Lenkija ir likusia Europa. Todėl vertiname Estijos

pažangą ir palaikome partnerius siekiant geresnio susisiektimo ir integracijos“, – kalbėjo „LTG Infra“ generalinis direktorius Vytis Žalimas.

„Apsilankymas „Rail Baltica“ statybų aikštelėse, ypač stebint tokio sudėtingo statinio, kaip Neries tiltas, pažangą, suteikia neįkainojamų praktinių žinių, – sakė „Estijos geležinkelių“ objektų statybos departamento vadovas Andro Mikkoras.

Matydami, kaip įgyvendinami inžineriniai planai, suprasdami, kokie realūs iššūkiai kyla statybvietėse, įgyjame žinių lygį, kuriam neprilygsta projektų dokumentų apžvalga. Tai stiprina mūsų supratimą apie didelio masto infrastruktūros plėtrą ir padeda tobulinti mūsų pačių darbo metodus, nes šiuo metu Estijoje taip pat atnaujiname infrastruktūrą.“

Be to, kad šiemet „Rail Baltic Estonia“ užsitikrins finansavimą ir pasirašys sutartis dėl rangos darbų visuose šalies ruožuose, Taline taip pat ketinama iš dalies atverti Ūlemiste terminalą. Jį statant buvo perkelta ir naujai nutiesta standartinė 1520 vėžė, kuria vyks traukiniai. Tada bus

tęsiama kitų peronų statyba, įskaitant keturis 1435 mm europinės vėžės kelius.

Ūlemiste terminalas, kurį suprojektavo „Zaha Hadid Architects“, bus pavadintas Linda – tradiciniu estų vardu, jį bendru balsavimu išrinko visuomenė. Šią vasarą turistai, keliaujantys traukiniais per Baltijos šalis, turės galimybę sustoti Linda terminale. Projektą planuojama baigti 2028 m., jo vertė – 200 mln. Eur.

Kovą Estijos infrastruktūros statybos bendrovė „Verstos Eesti OÜ“, sudariusi 4 „Rail Baltica“ sutartis su „Rail Baltic Estonia“, susitiko su „LTG Infra“ geotechnikos komanda. Ši parodė statybos vietose įrengtus geotechninės stebėsenos prietaisus ir papasakojo, kaip renkami, apdorojami bei perduodami duomenys.

Lietuvoje statoma 46,3 km sankasos ir inžinerinių statinių, šiemet šią liniją planuojama pratęsti iki 114 km.

„Rail Baltica“ – strateginis LTG grupės ir Europos Sąjungos bei didžiausias geležinkelių infrastruktūros projektas Baltijos šalių istorijoje, kurį įgyvendinant bus nutiestas elektrifikuotas europinio standarto geležinkelis, sujungiantis Lietuvą, Latviją ir Estiją su Vidurio bei Vakarų Europa, užtikrinsiantis regiono integraciją, civilinę ir karinę mobilumą.

Už šį turinį atsakingas tik autorius. Europos Sąjunga neatsako už galimą jame pateiktos informacijos naudojimą.

AB „Lietuvos geležinkeliai“ nuotraukos.

Atnaujintos taisyklės: saugesni keliai, mažesnė oro tarša ir skaitmeniniai transporto priemonių dokumentai

Siekdama didesnio eismo saugumo ir geresnės oro kokybės visoje ES, Europos Komisija siūlo iš esmės atnaujinti kelių eismo saugos ir transporto priemonių registravimo taisykles.

Naujosios taisyklės atsižvelgs į vis dažnesnį elektromobilių naudojimą ir prisitaikys prie naujųjų technologijų. Bus įvesti griežtesni patikrinimai, įskaitant periodinę techninę elektrinių transporto priemonių ir pažangių pagalbinių vairavimo sistemų apžiūrą, kasmetinius senesnių automobilių ir furgonų patikrinimus bei pažangius emisijų testavimo metodus, siekiant nustatyti itin taršias transporto priemones ir mažinti kietųjų dalelių taršą.

Komisija taip pat siūlo įdiegti skaitmeninius transporto priemonių registracijos ir periodinių patikrinimų pažymėjimus, supaprastinti tarpvalstybinį duomenų apsiikeitimą ir apsaugoti piliečius nuo sukčiavimo, pavyzdžiui, klasuojant ridą. Taip pat numatyta supaprastinti techninės apžiūros atlikimą tiems, kurie laikinai gyvena kitoje ES šalyje.

Siūlomi pakeitimai atspindi

di ES įsipareigojimą užtikrinti saugų ir tvarų judumą bei laisvą žmonių ir prekių judėjimą. Skačiuojama, kad nuo 2026 m. iki 2050 m. šios priemonės gali išgelbėti apie 7 000 gyvybių ir užkirsti kelią maždaug 65 000 sunkių sužalojimų.

Tam Komisija siūlo peržiūrėti tris direktyvas: dėl periodinės techninės transporto priemonių apžiūros (PTI), transporto priemonių registracijos dokumentų ir komercinių transporto priemonių patikrinimo kelyje (RSI).

Nesaugios ir senstančios transporto priemonės – rimtas iššūkis

Šiandienos pasiūlymai nukreipti į nesaugias transporto priemones, kurios prisideda prie eismo įvykių, žūčių ir sužeidimų. Dabartinės taisyklės, paskutinį kartą atnaujintos 2014 m., nebeatitinka techninės pažangos, tokios kaip pagalbinės vairavimo sistemos ir sparčiai augantis elektromobilių skaičius. Taip pat nedidelis, bet itin taršus ir triukšmingas transporto priemonių skaičius sukelia neproporcingai

daug žalos aplinkai, o dabartinės taisyklės to nepakankamai sprendžia.

Be to, senėjantis automobilių parkas didina ridų sukčiavimo riziką – klastojant skaitiklius, kad automobilis atrodytų mažiau važinėtas. Kovai su tokiu sukčiavimu reikia naujų taisyklių. Pasenę procesai ir modernių technologijų trūkumas apsunkina teisės aktų vykdymą ir tarpvalstybinį bendradarbiavimą.

Svarbiausi naujų taisyklių aspektai

Šiandien siūlomos priemonės apima šiuos elementus:

- Pristatymas prie naujų transporto priemonių: techninė apžiūra bus pritaikyta elektromobiliams ir jų saugumo sistemoms, bus tikrinamas su sauga ir emisijomis susijusių programinių sistemų vientisumas.

- Nauji emisijų testai: naudojant pažangius metodus bus galima nustatyti itin taršias transporto priemones, įskaitant ir tyčia modifikuotas, tiriant itin smulkias daleles ir azoto oksidus (NOx).

- Kova su sukčiavimu: visų transporto priemonių ridos duomenys bus fiksuojami nacionalinėse duomenų bazėse, užtikrinant jų keitimąsi tarp ES šalių.

- Kasmetinė apžiūra: automobiliams ir furgonams, kuriems daugiau nei 10 metų, bus privalomos kasmetinės techninės apžiūros.

- Skaitmeninimas: bus įvesti elektroniniai registracijos dokumentai ir techninės apžiūros pažymėjimai, o duomenys keisis bendra duomenų platforma.

- Tarpvalstybinis pripažinimas: bus užtikrintas vienos valstybės išduoto techninės apžiūros pažymėjimo galiojimas kitoje ES šalyje 6 mėnesius.

- Duomenų prieigos gerinimas: bus užtikrintas sklandesnis transporto priemonių techninių duomenų prieinamumas apžiūros centrams.

Kiti žingsniai

Pasiūlymai dabar bus svarstomi Europos Parlamente ir Taryboje pagal įprastą teisėkūros procedūrą.

Po jų priėmimo Komisija pa-

rengs deleguotuosius ir įgyvendinimo aktus, kurie reglamentuos konkrečias taisyklių įgyvendinimo detales.

Kontekstas

Pagal 2021–2030 m. ES kelių eismo saugos politikos strategiją, Komisija dar kartą įsipareigojo iki 2050 m. pasiekti tikslą – „Vizija Nulis“: nulis žūčių ir nulis sunkių sužalojimų ES keliuose. Iki 2030 m. planuojama sumažinti šiuos rodiklius perpus. Šiandien pateikti pasiūlymai – vienas iš žingsnių link šio tikslo, o jų pateikimas buvo numatytas dar 2020 m. priimtoje Tvaraus ir išmanaus judumo strategijoje.

2025 m. kovo mėn. Komisija paskelbė naujausius duomenis apie kelių eismo saugą – nors žūčių skaičius mažėja, pažanga išlieka per lėta.

Europos Komisija taiko vadinamąją „saugios sistemos“ koncepciją, kuri apima saugų vairavimą, saugias transporto priemones, saugią infrastruktūrą, mažesnį greitį ir efektyvią pagalbą po eismo įvykių.

Europos Komisijos spaudos centras

Europos Komisija pradeda įvairovės mėnesį: paskelbti įtraukties sostinių apdovanojimai

Šių metų įvairovės ir įtraukties puoselėtojai atvyksta iš Nyderlandų, Suomijos, Portugalijos, Ispanijos, Italijos ir Lenkijos. Šių šalių miestai ir savivaldybės tapo geriausiais pavyzdžiais, kaip skatinama įtrauktis lyties, rasės ar etninės kilmės, religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos pagrindu. Laimėtojai ką tik paskelbti ketvirtajame Europos Komisijos rengiamame „Europos įtraukties ir įvairovės sostinių apdovanojimų“ konkurse.

Daugiau nei 50 000 gyventojų turinčių vietos valdžios institucijų kategorijoje:

- Aukso apdovanojimas – Utrechtas (Nyderlandai) už įspūdingą miesto mastu taikomą įvairovės, lygybės ir įtraukties politiką, kuri integruota į visas savivaldybės veiklos sritis ir remiama aiškia vadovybe, struktūra ir finansavimu.

- Sidabro apdovanojimas – Bilbao (Ispanija) už vertybėmis grįstą ir tarpdisciplininį požiūrį, apimančį įsidarbinimą, švietimą, transportą, saugumą, jaunimą ir sportą.

- Bronzos apdovanojimas – Krokova (Lenkija) už įvairių visuomenės grupių palaikymo

programas viešosiose erdvėse, sveikatos priežiūros, švietimo ir kultūros srityse.

Mažiau nei 50 000 gyventojų turinčių vietos valdžios institucijų kategorijoje:

- Aukso apdovanojimas – Mariehamnas (Suomija) už visapusišką įtraukties strategiją darbo vietose, švietime ir naujakurių integracijoje, pagrįstą aiškia sankirtinių diskriminacijos formų supratimo vizija.

- Sidabro apdovanojimas – Usurbilis (Ispanija) už įtraukią viziją ir dėmesį lyčių lygybei, migrantų integracijai ir bendros

atsakomybės už priežiūros paslaugas skatinimui.

- Bronzos apdovanojimas – Settimo Torinese (Italija) už išskirtinį požiūrį, paremtą dalyvaujamaisiais biudžetais, įtraukiais forumais, gyventojų įtraukimu ir tarpsektoriniu bendradarbiavimu – nuo vietos verslų iki teisėsaugos ir mokyklų.

Specialus apdovanojimas už įtraukiamąjį būstą:

- Aukso apdovanojimas – Braga (Portugalija) už strategiją, palaikančią vyresnio amžiaus žmones, neįgaliuosius, vienišus tėvus, romų bendruomenę, mi-

grantus ir smurto artimoje aplinkoje aukas.

- Sidabro apdovanojimas – Gualdo Tadino (Italija) už novatoriškas būsto iniciatyvas, skirtas moterims, LGBTIQ asmenims, neįgaliesiems ir migrantams.

- Bronzos apdovanojimas – Saragosa (Ispanija) už daugiasluoksnį požiūrį į benamystės prevenciją ir prieigos prie būsto skatinimą įvairioms gyventojų grupėms.

Publikos pasirinkimo apdovanojimą, už kurį buvo balsuojama apdovanojimų ceremonijos metu, taip pat pelnė Saragosa.

Išvaduotojai, tapę skaldytojais: JAV ir Vokietija krizės akivaizdoje

Pastaraisiais metais vokiečių požiūris į JAV kaip į išvaduotoją ir artimą sąjungininką pasikeitė. Trampo politika „Pirmiausia – Amerika“ bei radikaliai dešiniųjų populistinių judėjimų įtaka abiejose šalyse supurtė tai, kas anksčiau atrodė nekvestionuojama.

By Mfield, Matthew Field, <http://www.photography.mattfield.com>; edit by Waugsberg (rotation 0,4°) - Own work, GFDL 1.2, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=11793846>

„Amerika mums visada buvo pažadas. Iš to neliko nieko“, – sako mano 91 metų močiutė gerdama arbatą. Už jos, stiklinėje spintoje – šeimos nuotraukos: anūkai, vaikai, vestuvės, gimtadieniai. Ir nuotraukos iš tamsių laikų: senasis Berlyno butas, kurio jau nebėra, jos tėvas, paleistas iš amerikiečių nelaisvės, ji pati – pabėgėlė maža mergaitė Bavarijos kaimelyje, amerikiečių okupuotoje zonoje. „Mes žavėjomės amerikiečiais. Norėjome jų drabužių, jų muzikos, jų filmų“, – prisimena ji.

Jos kartai amerikiečiai buvo draugai ir gelbėtojai: jie išlaisvino iš nacių režimo, atnešė demokratiją, įkūrė federalines žemes

ir net laisvą spaudą. 1947 m. JAV valstybės sekretorius George'as C. Marshallas padėjo pagrindus Europos atstatymo programai po Antrojo pasaulinio karo. Vadinamasis Maršalo planas leido Vokietijai atsitiesti, suteikdamas paskolų, prekių ir maisto. Net kai 1948 m. birželį Sovietų sąjunga užblokavo visus kelių ir vandens kelius į Berlyną, atskirdama miestą nuo išorinio tiekimo, JAV stovėjo vokiečių pusėje. Kartu su britais jie per 322 dienas atskraidindavo maistą, vandenį ir kitus būtiniausius daiktus daugiau nei dviem milijonams žmonių – tai buvo garsusis „Berlyno oro tiltas“, kol galiausiai blokada buvo atšaukta.

Močiutė nelabai prisimena pačius amerikiečius. Kartais pasakoja apie pravažiuojantį džipą, bet šeimai tada rūpėjo tik išgyventi. Su keturiais vaikais medinėje trobelėje be vandentiekio ir su vienu židiniu, kuris tarnavo tiek šildymui, tiek maistui ruošti, išgyventi buvo nelengva.

JAV okupacija oficialiai baigėsi tik 1955 m. gegužės 5 d., kai pasirašytos Paryžiaus sutartys grąžino Vakarų Vokietijai suverenitetą. Vis dėlto JAV kariuomenė liko šalyje – šaltasis karas tęsėsi, o Vakarų Vokietija tapo NATO nare. Berlyne sąjungininkų buvimas truko iki pat 1990 m. spalio 3 d., kai įvyko Vokietijos suvienijimas. Net šaltojo karo metu JAV išliko artimiausias partneris ir saugotojas.

Deja, šis įvaizdis pamažu ėmė blukti. Amerikos, kaip demokratijos ir laisvės simbolio, vaizdas keitėsi. Tai neįvyko staiga, tačiau ženklų buvo daug. D. Trampo išrinkimas prezidentu 2016-aisiais ir 2021 m. išaiškėjęs JAV šnipinėjimas prieš Europos politikus, tarp jų – ir Angelą Merkel, nutraukė daugeliui svarbų pasitikėjimą. Dar 2018 m. NATO viršūnių susitikime D. Trampas apkaltino Vokietiją „važiuojančia svetimu bagažu“ karinėje srityje ir pareiškė, esą ji „priklausoma nuo Rusijos“. Šie pareiškimai ir jų forma sukėlė Vokietijoje šoką – JAV staiga tapo nebe patikimu sąjungininku, o nenuspėjamu pasaulinės arenos žaidėju.

D. Trampo antrąją kadenciją vėl lydi šūkis „America First“. Jo politika ypač jaučiama Ukrainoje ir Gazoje. Žiniasklaida užtvindyta prieštariniais pareiškimais, socialiniuose tinkluose – provokuojantys įrašai. Baltųjų rūmų „Instagram“ paskyroje pasirodo vaizdo klipas „Gaza 2025 What's Next?“. Vaikai vaikšto griuvusių nusėta gatve, kuri veda link paplūdimio su palmėmis ir jachtomis. Vėliau jie šoka po krentančių dolerių lietumi ir laiko aukso spalvos Trampo balioną. Klipo pabaigoje – milžiniška auksinė Trampo statula, o foninėje dainoje skamba: „Trump Gaza Number One. No more tunnels, no more fear...“

Kitas įrašas – „ASMR: Illegal Alien Deportation Flight“ – rodo žmones su antrankiais ir pančiais, lipančius į deportacijos lėktuvą. Vaizdo įrašas pristatomas kaip „raminamasis“ klipas. Daugeliui tai – tiesiog nežmoniška. Vienas iš populiariausių komentarų: „Tai – viena absurdiškiausių ir labiausiai gėdingų scenų, kokias esu matęs. Negaliu patikėti, kad tai skelbia šalies vadovas. Blogiau nei blogas pokštas.“

Tačiau šokiruojantys įrašai nėra atsitiktiniai – jie skirti sukelti atšiaurumą. Vieni piktnašauja, kiti ploja. O dėmesio centre – vėl Trampas.

Deja, politinis klimatas keičiasi ne tik Amerikoje. Vokietijoje „Alternatyva Vokietijai“ (AfD) tampa antra stipriausia partija.

2025 m. sausį jų kampanijos renginyje kalbėjo ir Elonas Muskas. Jis ragino vokiečius „didžiuotis tuo, kad jie – vokiečiai“, o partijos lyderė Alice Weidel dažnai atvirai simpatizuoja Trampo politikai, migracijos ribojimui ir spaudos puolimui. AfD žodynas vis dažniau primena propagandinę retoriką: „melaginga žiniasklaida“, sąmokslų teorijos, pasitikėjimo griovimas.

Mano močiutei visa tai – nesuvokiama. „Kaip žmonės nemato, kad vyksta tas pats, kas vyko, kai buvau dar maža?“ – sako ji tyliai.

„Gal pavartykim albumą su laimingomis nuotraukomis?“ – pasiūlau. Ji nusišypso: „Šešiasdešimtieji ar septyniasdešimtieji?“

Jaunieji žurnalistai Europoje – Susipažinkite su autore

Friederike Kroeger

„Visada mėgau knygas, poeziją ir kalbas. Bėgant laikui pradėjau kurti savo istorijas ir vis labiau domėjausi tuo, ką galima atrasti ir suprasti. Dabar studijuoju žurnalistiką – tai leidžia man derinti meilę pasakojimui su noru tyrinėti pasaulį. Mėgstu keliauti ir visada su savimi turiu knygą, kad ir kur eičiau.“

Straipsnio bendraautorai: Oliver Čechmánek, Guilherme Alexandre Jorge (Lexi), Hazel Mulkeen, Márton Benkő

Šis straipsnis atspindi tik autorių nuomonę. Europos Komisija ir „Eurodesk“ už jame pateiktą turinį neatsako.

Jauniems profesionalams – kelias į tarptautinę patirtį: Portugalijos „INOVContacto“ programa

Europoje augant poreikiui kvalifikuotai darbo jėgai, Portugalija jau daugiau kaip du dešimtmečius sėkmingai investuoja į jaunų specialistų tarptautinę patirtį. „INOVContacto“ programa siūlo Portugalijos jaunimui iki 29 metų unikalią galimybę įgyti vertingos patirties stažuojantis įmonėse visame pasaulyje.

Projektą remia Portugalijos prekybos ir investicijų agentūra (AICEP), o bendrai finansuoja Europos socialinio fondo plius (ESF+) lėšos pagal COMPETE 2030 programą. Skirta apie 25 milijonai eurų rodo, kokią didelę svarbą Portugalija teikia jaunimo užimtumo skatinimui ir ekonomikos tarptautinimui.

„INOVContacto“ ne tik stiprina Portugalijos ekonomiką, bet ir padeda jauniems žmonėms žengti pirmuosius žingsnius darbo rinkoje, ugdyti profesinius

įgūdžius bei plėsti kultūrinį akiratį. Programa siūlo iki devynių mėnesių trukmės stažuotes įvairiose pasaulio šalyse – nuo Europos ir Amerikos iki Azijos bei Afrikos.

Dalyviai – tiek aukštųjų mokyklų absolventai, tiek NEET grupės jaunuoliai (neįdarbinti, nesimokantys ir mokymuose nedalyvaujantys) – gauna ne tik vertingos profesinės patirties, bet ir realų praktinį pasirengimą darbo rinkai. Kiekvienam stažuotojui skiriama individuali

programa, apimanti atsakingas užduotis, mentorystę bei mėnesinę stipendiją, leidžiančią oriai gyventi ir koncentruotis į profesinį augimą.

Programa jau skaičiuoja 27-uosius metus. Nuo 1997 metų daugiau kaip 6 000 jaunų portugalų atliko stažuotes net 1 385 skirtingose įmonėse, tarp jų ir tokiose tarptautinėse korporacijose kaip „Siemens“, „Deloitte“, „Bosch“. Tai rodo aukštą programos patikimumą ir jos absolventų parengimo lygį.

Išpūdingas yra ir įsidarbinimo rodiklis – apie 91 proc. programos dalyvių sėkmingai įsitvirtina darbo rinkoje vos baigę stažuotę. Daugelis jų grįžta į gimtąją šalį, įnešdami tarptautinės patirties

į vietinį verslą bei viešąjį sektorį. Taip Portugalija stiprina savo konkurencingumą globalioje ekonomikoje.

Be tiesioginės profesinės naudos, „INOVContacto“ dalyviai įgyja ir neįkainojamų tarpkultūrinių kompetencijų. Darbas daugiakultūroje aplinkoje, prisitaikymas prie skirtingų verslo praktikų ir gyvenimo būdo išplečia jų pasaulėžiūrą ir padeda tapti aktyviais globalios visuomenės nariais.

Projektas prisideda prie socialinės sanglaudos stiprinimo – jis padeda mažinti jaunimo nedarbą, socialinę atskirtį bei stiprina jų pasitikėjimą savimi. „INOVContacto“ taip pat atveria vartus į tarptautinius verslo tinklus,

kurie tampa vertingu tramplinu tolimesnei karjerai.

Ši iniciatyva puikiai atliepia tiek Portugalijos nacionalinę strategiją, tiek Europos Sąjungos tikslus: skatinti jaunimo užimtumą, ugdyti darbo rinkai reikalingus įgūdžius ir mažinti socialinę atskirtį. Be to, projektas suteikia darbdaviams progą pritraukti aukštos kvalifikacijos jaunuolių, prisidedančių prie įmonių plėtros ir inovacijų diegimo.

INOVContacto sėkmė rodo, kad investicijos į jaunimą ir jų profesinę plėtrą duoda ilgalaikių rezultatų. Šiandien, kai globali konkurencija vis stiprėja, tokios programos kaip ši tampa tiltu į stipresnę, atviresnę ir inovatyvesnę Europą.

Portugalijos pasididžiavimas Atlante: kaip ES padeda Azorams ir Madeirai

Toli Atlanto vandenyne, šimtai kilometrų nuo žemyninės Europos krantų, plyti dvi žaliuojančios Portugalijos salų teritorijos – Azorai ir Madeira. Šios salos, oficialiai vadinamos atokiausiais Europos Sąjungos regionais, yra unikaliai ne tik savo gamtos grožiu, bet ir ypatingu statusu Europos Sąjungoje, kuris užtikrina papildomą finansinę paramą iš įvairių ES fondų.

Kadangi tiek Azorai, tiek Madeira susiduria su iššūkiais, susijusiais su geografiniu atokumu, nedideliu gyventojų skaičiumi ir

ribotomis ekonominėmis galimybėmis, Europos Sąjunga joms skiria specialų dėmesį pagal Sanglaudos politiką. Remiantis 2021–2027 m. programavimo laikotarpiu, šios salos gauna paramą iš kelių svarbiausių fondų.

Europos regioninės plėtros fondas (ERPF) investuoja į infrastruktūros, inovacijų ir skaitmenizacijos projektus. Didelis dėmesys skiriamas transporto jungčių gerinimui – uostų modernizavimui, oro susisiekimui, atsinaujinančiai energetikai.

Europos socialinis fondas plius

(ESF+) padeda stiprinti vietinių gyventojų įgūdžius, skatina jaunimo įdarbinimą, remia profesinio mokymo programas, kurios suteikia salų gyventojams galimybę lengviau integruotis į darbo rinką. Pavyzdžiui, vykdomi specialūs kursai žemės ūkio, turizmo, sveikatos apsaugos srityse.

Sanglaudos fondas prisideda prie aplinkosaugos ir klimato kaitos projektų. Kadangi tiek Azorai, tiek Madeira yra itin jautrūs gamtos pokyčiams, investicijos nukreipiamos į atsparumo ekstremaliems orams didinimą, bio-

loginės įvairovės apsaugą ir tvarų žemės ūkį.

Be to, abi salos gauna paramą pagal Europos jūrų reikalų, žuvininkystės ir akvakultūros fondą (EJRŽAF), skirtą tvariam žuvininkystės sektoriaus plėtojimui ir jūrų ekosistemų apsaugai.

Azorai ir Madeira taip pat aktyviai dalyvauja programose kaip „Horizontas Europa“ (mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimas) bei „InvestEU“, kuri skatina privačias investicijas į naujus verslus ir technologijas.

Svarbu paminėti, kad Azorai

ir Madeira gauna didesnę ES finansavimo intensyvumą nei žemyninė Portugalija – iki 85 proc. projektų vertės gali būti padengta Europos fondų lėšomis. Tai leidžia įgyvendinti ambicingus projektus, kurie kitu atveju būtų neįmanomi.

Šių investicijų tikslas – ne tik mažinti socialinius ir ekonominius skirtumus tarp atokiausių regionų ir žemyninės Europos, bet ir paversti Azorus bei Madeirą inovacijų, tvaraus turizmo ir atsinaujinančios energetikos pavyzdžiais visai Europos Sąjungai.

Funchalo katedros Mudéchar stiliaus lubos: Europos paveldo perlas Madeiroje

Funchalo katedra, esanti Madeiros salos sostinėje, saugo vieną išskirtiniausių Portugalijos architektūrinių bruožų. Šios lubos, dengiančios pagrindinę ir šonines navas bei transeptą, yra unikalios.

2023 m. šis restauracijos projektas buvo įvertintas prestižiniu Europos paveldo apdovanojimu „Europa Nostra“ kategorijoje „Konservavimas ir pritaikymas naujam naudojimui“

Von Hajotthu - Eigenes Werk, CC BY 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=25819483>

Restauracijos procesas

Restauracija pradėta 2019 m. pabaigoje, atlikus išsamius tyrimus. Darbus vykdė 36 specialistų komanda iš įvairių šalių, laikydamasi minimalios intervencijos

Bendruomenės įtraukimas

Restauracijos metu buvo organizuojamos ekskursijos, siekiant supažindinti vietos bendruomenę su lubų svarba ir restau-

racijos sudėtingumu. Tai padėjo užmegzti dialogą su religinėmis bendruomenėmis dėl tam tikrų ritualų pritaikymo, siekiant ilgalaikės lubų apsaugos, pavyzdžiui, apribojant vaško žvakių ir gyvų augalų naudojimą altoriuose.

Reikšmė

Funchalo katedros Mudéchar stiliaus lubos yra ne tik architektūrinis šedevras, bet ir gyvas Europos kultūrinio paveldo liudijimas. Šis restauracijos projektas tapo pavyzdžiu, kaip derinti mokslinius tyrimus, restauravimo praktiką ir bendruomenės įtraukimą, siekiant išsaugoti unikalų paveldą ateities kartoms.

Azorų salų kultūrinis paveldas: UNESCO saugomi lobiai Atlanto viduryje

Azorų salos, įsikūrusios Atlanto vandenyne tarp Europos ir Amerikos, garsėja ne tik kvapą gniaužiančia gamta, bet ir turtingu kultūriniu palikimu. Dvi ypatingos vietovės – Angra do Heroísmo miestas Terceiros saloje ir Pico salos vynuogynų kraštovaizdis – įtrauktos į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą, tapdamos išskirtiniais žmogaus ir gamtos sąveikos pavyzdžiais.

Angra do Heroísmo – istorinis Atlanto uostas

Įkurtas XV a., Angra do Heroísmo buvo strateginis laivų, plaukiojusių tarp trijų žemynų, uostas. Jo urbanistinė struktūra, kruopščiai suplanuota aplink natūralų uostą, atspindi to meto jūrinės prekybos galybę ir salos svarbą. Didingos bažnyčios, tvirtovės ir kolonijinės architektūros

pastatai liudija apie Azorų aukštinę amžių.

Miesto centras, išsaugotas nepaisant 1980 metų žemės drebėjimo, buvo profesionaliai restauruotas, išlaikant autentišką istorijos dvasią. UNESCO pripažino Angrą vertingu Atlanto kryžkelės pavyzdžiu, o šiais laikais jis žavi lankytojus ne tik architektūra, bet ir gyva kultūrine atmosfera, šventėmis bei festivalių tradicijomis.

Pico salos vynuogynų kraštovaizdis – žmogaus ir gamtos harmonija

Pico sala stebina unikalium kraštovaizdžiu, kur tūkstančiai lavos akmenų suformuotų sienelių saugo vynuogynus nuo atšiaurių vėjų ir sūrus Atlanto oro. Šis žemdirbystės būdas, vystytas daugiau nei 500 metų, liudija apie salos gyventojų atkaklumą ir išradingumą.

Vynuogynai ne tik estetiškai dera su natūralia aplinka, bet ir sukuria ypatingą mikroklimatą, leidžiantį auginti aukštos kokybės vynmedžius. Pico sala garsėja savo desertiniais vynais, kurie buvo eksportuojami net į carinę Rusiją. Šiandien, vyno kultūra ir kraštovaizdžio saugojimas vėl atgimsta – remiantis ES fondų parama skatinamas tvarus vyno turizmas ir vietos ekonomika.

Povandeninis kultūrinis paveldas – paslėptos istorijos vandenyse

Azorų archipelagas taip pat saugo išskirtinį povandeninį paveldą – čia randamos dešimtys istorinių laivų nuolaužų, kurios liudija apie šimtmečius trukusį

prekybos ir migracijos kelią per Atlanto vandenyną.

Nardymo entuziastai iš viso pasaulio traukia į Azorus, norėdami aplankyti šias unikalias vietas – jose galima pamatyti ir XVI a. ispanų karinių laivų liekanas, ir XIX a. prekybinių laivų nuolaužas. Daugelis šių vietų įtrauktos į Europos paveldo ženklo iniciatyvą, skatinančią saugoti ir atsakingai lankyti povandeninį kultūrinį paveldą.

Ką būtina pamatyti Azoruose: Angra do Heroísmo ir Pico sala

Angra do Heroísmo (Terceiros sala):

- Se katedra (Sé de Angra): išpūdinga XVI a. bažnyčia, vienas svarbiausių miesto simbolių.
- Sao Sebastiao tvirtovė: seniausias karinis fortas Azoruose, iš kurio atsiveria vaizdas į uostą.
- Monte Brasil: išsikišęs ugnikalnio krateris, tapęs gamtos parku, puikiai tinkantis žygiams ir panoraminiais vaizdams.

Pico sala:

- Pico kalnas (Montanha do Pico): aukščiausias Portugalijos taškas (2351 m). Žygis į viršūnę – nepamirštama patirtis gamtos mylėtojams.
- Vynuogynų kraštovaizdžio kelias: pasivaikščiojimas tarp UNESCO saugomų lavos akmenų sienelių ir mažų vyno spaudyklų.
- Vyno muziejus (Museu do Vinho): įdomus pažintinis centras apie salos vynininkystės istoriją.

Šie objektai ne tik supažindina su Azorų kultūra, bet ir leidžia pajusti archipelago unikalų gamtos ir žmogaus sukurtą paveldą.

„Europos Pulso“ informacija

Leidėjas: Linale s.r.o, redaktorė Lineta Žalaitė, www.europospulsas.lt, info@europospulsas.lt, išeina kas savaitę.

Už visą turinį „Europos pulse“ atsakingi tik autoriai ir jų nuomonės nebūtinai atspindi Europos Sąjungos poziciją. Europos Sąjunga negali būti už jas atsakinga.